

Лексико-семантичні шляхи утворення фразеологічних одиниць з гастрономічним компонентом у сучасній німецькій мові

О.Л. Лапиніна*

Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ, Україна

*Corresponding author. E-mail: forman@ukr.net

Paper received 17.11.15; Accepted for publication 30.11.15.

Анотація. Статтю присвячено проблемі утворення фразеологічних одиниць німецької мови з гастрономічним компонентом у ході первинного фразотвору. Розглянуто внутрішню форму фразеологізмів та виділено основні семантичні механізми перетворення значення досліджуваних одиниць: метафору та метонімію. Виявлено символічне значення низки гастрономічних компонентів фразеологізмів. Проаналізовано вплив екстралінгвальних чинників на утворення фразеологічних одиниць з гастрономічним компонентом.

Ключові слова: фразеологічні одиниці з гастрономічним компонентом, внутрішня форма, метафора, метафоризація, метонімія, символ, порівняння

Вступ. З початку свого існування людина проводила більшу частину часу, добуваючи собі їжу, адже остання була і залишається необхідною умовою життєдіяльності живого організму. Саме тому гастрономія відноситься у своєму самостійному вживанні до височастотної зони лексичного складу, до його найбільш давньої, одвічної та соціально значущої частини. У мовних одиницях відображається, фіксується та зберігається інформація про дійсність, яку пізнала людина. Кумулятивна функція мови забезпечується в першу чергу лексикою, фразеологією та мовною афористикою [3, с. 34]. Фразеологічні одиниці з гастрономічним компонентом (далі ФОГК) формуються в ході особливого лінгвістичного процесу – *фразеологізації*, яка є універсальним лінгвістичним явищем, оскільки фразеологічні одиниці (далі ФО) властиві всім мовам.

Проблема фразотворення була предметом досліджень М.Ф. Алефіренко, В.М. Білоноженко, В.І. Гавриця, М.В. Гамзюка, О.В. Куніна, А.Г. Назаряна, В.М. Телі. Вивченню гастрономів присвячено праці Я.В. Браницької, П.П. Буркової, Е.А. Гашимова, Н.П. Головицької, Д.Ю. Гулінова, О.О. Дормідонтової, І.В. Пахомової. Проте поза увагою лінгвістів залишилися проблеми утворення ФОГК німецької мови, що й зумовило **актуальність** нашої розвідки. **Метою статті** є дослідження лексико-семантичних шляхів утворення ФОГК в процесі первинного фразотвору та виявлення основних семантичних механізмів перетворення значення ФОГК.

Матеріалом дослідження слугують 1332 ФОГК, отримані шляхом суцільної вибірки з лексикографічних джерел. Дослідницькі завдання статті розв'язувалися шляхом використання сукупності **методів**: описового методу, методу фразеологічної ідентифікації, методу словникових дефініцій, елементів концептуального аналізу та методики компонентного аналізу.

Механізм *первинної* транспозиції полягає в семантичному чи семантико-синтаксичному перетворенні змінного словосполучення чи речення, при якому фразеологічний дериват зберігає структуру вихідного словосполучення [10, с. 82]. Транспозиція є переосмисленням слова, словосполучення чи речення. Під *переосмисленням* розуміємо повну або часткову втрату значення компонентів ФО внаслідок семантичного зсуву та появу у них нового значення, яке реалізується лише в цій ФО [7, с. 81]. У ході дослідження було

виявлено, що 1076 ФОГК (81%) утворено в процесі первинного фразотвору, найпродуктивнішими відношеннями якого є лексико-семантичні.

Змінний словесний комплекс при первинній транспозиції стає стійким образним словосполученням фразеологічного характеру внаслідок семантичного перетворення вільного словосполучення та формування єдиного образного семантичного цілого. Внутрішня форма є посередником між вільним словосполученням та утвореною на його основі ФОГК. Внутрішня форма сама не здатна виступати в якості диференційної ознаки фразеологічного значення [6, с. 124], оскільки ознака, яка в семантичній структурі вихідного слова є конотативною та існує у вигляді потенційної семи, у переосмисленому значенні стає провідною, диференційною семою. При метафоризації відбувається заміна архісеми та диференційної семи вільної сполуки, що веде до зміни денотату та повного оновлення сигніфікативного змісту цієї сполуки [9, с. 159]. Для прикладу, *eine dicke Nudel* (змінне словосполучення – “товста локшина”): архісема – “макаронний виріб”, диференційна сема – “певна форма (макаронний виріб з тіста, який може мати різну форму та величину)”. ФОГК *eine dicke Nudel* (“товстуха”): архісема – “особа жіночої статі”, диференційна сема – “певна вага (особа жіночої статі, маса тіла якої значно перевищує норму)”. Спостерігаємо перенос значення з продукту харчування на людину на основі схожості форми та розміру.

Метафоричне переосмислення досліджуваних ФОГК ґрунтується на переносі значення на **основі схожості**: **відчуттів**: *dieser Senf steigt in die Nase* – “der Spaß ist zu grob, er verursacht Ärger und Zorn” [12, с. 1467]; **дії**: *Pfeffer reiben* – “beim Radfahren wegen Kurzbeinigkeit auf dem Sattel hin- und herrutschen” [12, с. 1160]; **стану**: *ohne Saft und Kraft sein* – “müde, erschöpft sein” [12, с. 5132]; **явищ**: *das ist Speck in Butter gebraten* – “es ist entweder sinnlose Verschwendung oder etwas Zweckloses, das zum zweiten Male geschieht” [12, с. 1497]; **зовнішнього вигляду**: *einen Spargel quer essen können* – “einen sehr breiten Mund haben” [11]; **кольору**: *in Pfeffer und Salz* – “eine aus Schwarz und Weiß gemischte Farbe von Kleiderstoffen” [12, с. 1159]; **вражень**: *jemandem eine pfeffern* – “jemanden kräftig ohrfeigen” [12, с. 1160], *Öl auf die Lampe gießen* – “einen Schnaps trinken, zechen” [12, с. 1119].

В основі метафоричного перенесення спостерігаємо значення **міцності**: *Schmalz in den Armen haben* – “відчувати в собі велику силу” [5, с. 168]; **труднощів**: *jmdm. eine harte Nuss zu knacken geben* – “jmdm. eine schwierige Aufgabe stellen” [11]; **вартості**: *um ein Linsengericht* – “billig, für einen lächerlich geringen Preis, weit unter seinem Wert” [12, с. 287], *das ist kein kleines Bier* – “das ist etwas Wertvolles” [12, с. 193]; **розміру**: *drei Käse hoch sein* – “ganz klein sein” [12, с. 813]; **об’єму**: *in einer Nuss* – “ganz zusammengedrängt” [12, с. 1105]; **часу**: *jemand holt Bier* – “хтось кудись запропастився” [4, с. 101].

Семантика метафори будується під впливом емоцій, позамовних явищ та життєвого досвіду носіїв мови, іноді випадкових спостережень. Це пояснює виникнення нових конотативних сем у структурі досліджуваних ФОГК в процесі переосмислення вільного словосполучення чи речення. Прототипом ФОГК *seinen Senf zu etwas geben* – “ungefragt seine Meinung zu etwas äußern” [12, с. 1466] є змінне словосполучення *seinen Senf zu etwas geben* – “додавати до чогось свою гірчицю”. Перенос назви ґрунтується на схожості дій. Семантичним інваріантом обох дій є “робити щось, коли тебе про це не просять”. Значення прототипу конкретне – “на власний розсуд додати до страви приправу, якої не вистачає”. Значення ФОГК є абстрактним, тому стосується всього класу об’єктів або ситуацій, стосовно яких потрібно висловити власну думку. Таким чином, метафоричне переосмислення поєднується із розширенням значення.

При метонімізації зберігаються архісема та диференційна сема значення змінного словосполучення, при цьому актуалізується конотативна сема значення вільної сполуки, а архісема перетворюється у диференційну сему. Внаслідок цього спостерігаємо ускладнення семантичної структури досліджуваних ФОГК в порівнянні з їх прототипом [9, с. 158]. Так, у вільній сполуці *zur Suppe kommen* (букв. “прийти на суп”) архісема лексеми *Suppe* – “страва”, диференційна сема – “рідка, гаряча страва”, потенційна сема – “страва на сніданок, обід чи вечерю”. У ФОГК *zur Suppe kommen* (“auf Besuch kommen, wenn gerade gegessen wird” [12, с. 1588]) архісема – “їжа”, диференційна сема – “один із прийомів їжі (обід, вечеря)”. Процес переосмислення ФОГК відбувся на основі перенесення значення за суміжністю, із дії на її об’єкт.

Таким чином, при метонімізації зберігається тісний мотиваційний зв’язок з прототипом. Важливу роль тут відіграє внутрішня форма, яка у семантичній структурі ФОГК виконує роль конструктивної семи, поєднуючи в одному “кадрі” дві картини – первинну та вторинну [2, с. 160]. Так, у низці ФОГК з компонентом-гастронімом *Frucht* “плоди дерева” (*die Früchte des Baumes*) були образно перенесені на людину та її діяльність, тому виникає група метонімічно переосмислених ФОГК: *Die süßesten Früchte nicht erreichen* – “das Köstlichste nicht erlangen können”, *Etwas wird (reiche) Frucht tragen* – “es wird mit Erfolg belohnen”, *die Frucht ihres Leibes sein* – “ihr Kind sein”, *Die Früchte seiner Arbeit (Mühe, seines Schweißes) genießen* – “Wohlverdientes genießen”, *Die Frucht langjähriger Arbeit sein* – “das Ergebnis wissenschaftlicher Forschung, künstlerischen Ringens” [12, с. 479].

В результаті метафоричного співставлення далеких одне від одного понять виникає **символ**. Він є образним, багатозначним, універсальним в окремо взятій культурі, глибоко національним та вмотивованим тим смисловим зв’язком, який встановлюється між предметними та абстрактними елементами його змісту. Саме вмотивованість об’єднує символ з метафорою та метонімією. Символ та метафора пов’язують два концепти в один. Але метафора, зіставляючи концепти, рівлює їх відмінності, а символ їх зберігає та підкреслює самостійність кожного концепту [1, с. 189].

Символічне значення присутнє у низці компонентів-гастронімів досліджуваних ФОГК:

1) Компоненти-гастроніми *Apfel, Beeren, Frucht, Kirsche, Obst*, є символами **еротизму, сексуальності** та **ґріха**: *verbotenes Obst gegessen haben* – “eine gedankliche Verbindung zum Sündenfall” [12, с. 1108], *in die Beeren gehen* – “zu einem heimlichen Stelldichein, unbeobachtet sexuelle Abenteuer erleben” [12, с. 165]. Набуття компонентом-гастронімом символізму пояснюється асоціацією фруктів з плодом, зірваним з дерева пізнання добра та зла із райського саду, яким спокусили Єву;

2) *Bohne*. Оскільки сама по собі одна квасолина не мала жодної цінності та вартості, то вже з XIII ст. лексема *Bohne* у складі ФОГК **символізує** щось **незначне**, те, що **немає жодної вартості**: *Nicht die Bohne* – “durchaus nicht, nichts; keineswegs, nicht die Spur” [12, с. 235], *keine Bohne wissen* – “нічого не знати” [4, с. 117]. З іншого боку, часто німці замінювали квасолинами під час гри справжні гроші, тому звідси виникає асоціація **багатого врожаю квасолі з добробутом та заможністю**: *er hat viele Bohnen im Sack/er hat Bohnen* – “er ist reich, wohlhabend” [12, с. 236];

3) ФОГК з компонентом-гастронімом *Brot* передають усвідомлення людиною залежності свого існування від хліба. Кожна стадія в процесі приготування хліба, від посіву зерна до подачі на стіл, пронизана символікою та свідчить, по відношенню до людини, про шлях людської культури. Хліб є настільки головним, що навіть вживається як синонім до **їжі, роботи**: *brotlose Kunst* – “eine Tätigkeit, die nichts einbringt” [12, с. 262]. Оскільки винагородою за роботу є гроші, то лексеми *Brot/Brötchen* позначають і **гроші як засіб до існування**: хто працює, той *verdient sein Brot*; *irgendwo verdient man seine Brötchen* – “заробляти на прожиття” [4, с. 124];

4) Компонент-гастронім *Butter* у ФОГК символізує **фінансовий достаток, везіння, гарний хід справ**: *Butter in den Spinat tun* – “finanzielle Lage verbessern” [12, с. 1588], *Butter bei den Fischen haben* – “gut leben, Geld haben” [12, с. 286]. Наявність асоціативного зв’язку пов’язана з гастрономічними особливостями масла як продукту високої харчової цінності, який покращує смак страв;

5) *Ei*. Селяни оплачували податок господарю у чистий четвер саме яйцями, також вони були засобом оплати інших дрібних церковних та світських податків (*Eierzins*), тому на той час **велика кількість яєць** символізувала **добробут**: *Eier im Fett haben, Eier im Schmalz haben* (у вжитку з 1430 р.). Окремо взяте яйце взагалі нічого не означало, або якусь **дрібничку**: *er*

hat es für ein Ei und ein Butterbrot/einen Apfel gekauft – “für eine Kleinigkeit, weit unter dem Wert” [12, с. 93];

6) Компонет-гастронім *Haselnuss* (лісовий горіх) є символом **любові** та **плодовитості**. *Die Haselnüsse sind heuer geraten* означає “in diesem Jahr gibt es viele schwangere Mädchen” [12, с. 672]. Ще у Середньовіччя монахи-бенедиктинці вважали дерево лісового горіху символом **похоті та гріха**, оскільки лісові горіхи мали еротичне значення, символізували **сексуальність** та **плодовитість**: *In die Haselnüsse gehen* – “sein Liebchen aufsuchen, heimlichen Umgang pflegen, verbotene Liebe genießen”, *Es gibt in diesem Jahr viele Haselnüsse* – “viele uneheliche Kinder geboren werden” [12, с. 672];

7) *Hering* – символ дріб’язковості та незначущості (виникає на основі асоціації з розміром самої риби): *er brät den Hering um den Rogen* – “er bemüht sich um wenig oder nichts” [12, с. 702], *an einem Hering acht Tage essen* – “жити надголодь” [4, с. 324];

8) *Honig* та *Zucker* – символи лестоців, насолоди та радощів: *Zucker klopfen, Zucker im Munde haben* – “sich bei jemandem einschmeicheln” [12, с. 1776], *Honig reden* – “багато обіцяти, лестити”, *einem Honig um den Bart schmieren* – “підлещуватися до когось” [4, с. 347];

9) Сир, особливо у сільській місцевості, вважався продуктом дешевим та легким у приготуванні, тому компоненти-гастроніми *Käse/Quark* часто позначали **нісенітницю**, **дурницю**, давали **низьку оцінку**: *So ein Käse/Quark!* – “Solch ein Unsinn!”, *Quark reden* – “Unsinn erzählen”, *Käse machen* – “Unsinniges tun” [12, с. 813]. В той же час *Käse* у низці ФОГК є символом життєвого благополуччя, оскільки у житті простого селянина відігравав роль основного продукта харчування: *den Käse ohne Brot essen* – “sich das Beste nehmen”; *sich den Käse nicht vom Brot nehmen lassen* – “sich zur Wehr setzen, sich nicht alles gefallen lassen; seinen Standpunkt verteidigen” [12, с. 813];

10) Компонент-гастронім *Pfeffer* – символ **багатства**: *viel Pfeffer zu haben* – “бути багатим” [11]. Ця екзотична приправа була завезена з Індії, проте її транспортування обходилося настільки дорого, що перчинки продавалися поштучно через високу вартість і цінилися як золото;

11) Компонет-гастронім *Pflaume* є символом **вистіювання** та **насміхання**: *Pflaumen austeilen* – “пускати шпильки” [5, с. 106], *sich nicht anpflaumen lassen* – “anzügliche, spöttische Bemerkungen, provozierende Anrede energisch zurückweisen” [12, с. 1174], *jemandem eine Pflaume an den Kopf werfen* – “кидати камінець у чийсь город; пускати шпильку на адресу когось-н.” [5, с. 106]. Символічне значення пов’язане з тим, що назва цього фрукту раніше була образливим прізвиськом, адресованим розпусним жінкам.

Таким чином, символом стає предмет або явище, що добре знайомі та відіграють важливе значення у житті народу-носія мови. Предмети-символи пов’язані з певною ситуацією, в якій вони реалізуються, при цьому ця ситуація може співпадати в різних народів.

У низці ФОГК зазнають переосмислення компоненти-гастроніми, які асоціюються з культурно-національними еталонами, концептами та відтворюють характерний для німецької спільноти менталітет. ФОГК *Zielwasser getrunken haben* – “beim Gewehrschießen gut treffen” [12, с. 1772] походить від назви

напою *Zielwasser*. За **легендою**, яку розказували жителі Гарцу, дуже рідко мисливець міг влучити у всі цілі. Така майстерність була йому винагородою за хорошу справу. Він отримував на знак подяки в подарунок пляшечку з так званою “*Zielwasser*”. На сьогодні ФОГК побутує у формі іронічного запитання: *Du hast wohl Zielwasser getrunken?* по відношенню до людини, яка задля мужності перед важким завданням вирішила “набратися хоробрості”, тобто вживала алкоголь і перебувала у стані оп’яніння. Іменник *Zielwasser* внаслідок переосмислення отримав значення “алкогольний напій” на основі асоціації з впливом алкоголю на людину, коли останній збільшує рівень адреналіну в крові і людина стає стійкою до стресу.

Походження ФОГК *eine Bohne in einer Speise zu verstecken/eine Bohne in einen Kuchen zu backen* пов’язане зі старим **жартом**, коли під час святкування гостей частували пирогом, і, того, хто знаходив квасолину у своєму шматку, призначали на цей день королем свята (“*zum Bohnenkönig*”). Всі гуляли, частувалися за його рахунок і віддавали йому пошесті як королю. Внаслідок переосмислення *eine Bohne in einer Speise / eine Bohne in einen Kuchen* набуває значення “хорошої, цінної знахідки”. Завдяки асоціації з **ритуалом** приготування гуски на Різдво виникає ФОГК *jemanden ausnehmen wie eine Weihnachtsgans*. Спочатку тушку гуски потрібно було випатрати, а потім начинити її на свій смак. Нове значення сполуки – “jmdn. auf unehrliche Weise um sehr viel Geld o. ä. bringen” [11]. ФОГК *Die gleichen Laibe zurückgeben* – “im Bösen Gleiches mit Gleichem vergelten” [12, с. 922]. пов’язана з **традицією** позичання хліба. Якщо у когось закінчувався хліб, то декілька буханок позичалися у сусідів, при цьому за них не платили, а повертали наступного разу, коли самі пекли хліб. Якщо сусід сусідові давав погані хлібини, то поверталися такі ж. *Pflanz dir Obstbäume, dann kannst du heiraten!* [12, с. 1108] казали раніше, тому що за **народним переказом** молода пара, яка хотіла одружитися, повинна була посадити шість фруктових дерев, саджанці яких повинні були прийнятися. Лише після цього хлопець та дівчина мали право укласти шлюб

На основі досліджуваного матеріалу виокремлено групу **компаративних** ФОГК (174 ФОГК), в основі семантичної структури яких знаходиться порівняння. Під **порівнянням** услід за М.Ф. Алефіренко розуміємо процес відображення у свідомості об’єктивних відношень схожості, відмінності або тотожності між відповідними предметами, явищами або подіями [2, с. 178]. **Компаративні** ФОГК відображають взаємозв’язок, взаємозалежність та взаємообумовленість предметів та явищ зовнішнього світу. Порівняння можуть базуватися на асоціативних зв’язках як за схожістю (метафоричні), так і за суміжністю (метонімічні). Наприклад, *jmd.sieht aus, als hätte man ihm die Butter vom Brot genommen* – “хто-н.має збентежений вигляд” [8, с. 43], *wie eine Suppe ohne Salz* – “langweilig; fade; reizlos; einförmig sein”; *das ist notwendig wie Fliegen in der Suppe* – “völlig überflüssig und geradezu unerwünscht” [12, с. 461]; *jemand sieht aus wie Milchsuppe* – “хтось дуже блідий” [5, с. 53]; *hier zieht es wie Hechtsuppe* – “vom Luftzug gesagt” [12, с. 686]; *wie Heringe in der Tonne /wie die Ölsardinen* – “dicht gedrängt” [12, с. 702].

Висновки. ФОГК утворилися лексико-семантичним шляхом первинного фразотвору на основі метафоричного (56% ФОГК), рідше метонімічного (18%), переосмислення. Група компаративних ФОГК складає 16,2%. Носіями національно-культурної інформації є ФОГК, до складу яких входить гастронім-символ. Метафоричне переосмислення, за допомогою якого відбувається перетворення значення ФОГК, створює

образи, які пронизані думками та почуттями, реаліями, історією та культурою німецького народу. Легенди, жарти, ритуали, народні перекази та звичаї моделюють ситуації, на основі яких виникає ФОГК У процесі метафоризації компонент-гастронім зазнає повного або часткового переосмислення під впливом екстралінгвальних чинників, зумовлюючи національний характер ФОГК.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алефиренко Н.Ф. Лингвокультурология / Н.Ф. Алефиренко. – М.: Наука, 2010. – 224 с.
2. Алефиренко Н.Ф. Фразеология и паремология / Н.Ф. Алефиренко, Н. Н. Семенов. – М.: Флинта: Наука, 2009. – 344 с.
3. Вендина Т.И. Введение в языкознание / Т.И. Вендина. – М.: Высшая школа, 2001. – 288 с.
4. Гаврис В.І., Пророченко О.П. Німецько-український фразеологічний словник. – К.: Радянська школа, 1981. – Том 1. – 416 с.
5. Гаврис В.І., Пророченко О.П. Німецько-український фразеологічний словник. – К.: Радянська школа, 1981. – Том 2. – 382 с.
6. Жеребкін В.С. Логіка / В.С. Жеребкін. – Харків: Основи, К.: Знання, 1998. – 256 с.
7. Кунин А.В. Фразеология современного английского языка / А.В. Кунин. – М.: Изд-во: Международные отношения, 1972 г. – 289 с.
8. Мізін К.І. Німецько-український фразеологічний словник / К.І. Мізін. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 304 с.
9. Наер Н.М. Стилистика немецкого языка / Н.М. Наер. – М.: Высшая школа, 2006. – 253 с.
10. Языковая номинация (виды наименований) / Отв. ред. Б.А. Серебренников, А.А. Уфимцева. – М.: Наука, 1977. – 360 с.
11. Duden. Das Bedeutungswörterbuch: 4. Aufl. – Mannheim, 2010. – [CD-ROM].
12. Röhrich, I. Lexikon der sprichwörtlichen Redensarten / I. Röhrich. – in 5 Bänden. – Herder. Freiburg. Basel. Wien, 1995. – 1910 S.

REFERENCES

1. Alefirenko, N.F. Cultural linguistics / N.F. Alefirenko. – M.: Flinta: Nauka, 2010. – 224 p.
2. Alefirenko, N.F. Phraseology and paramiology / N.F. Alefirenko, N. N. Semenenko. – M.: Flinta: Nauka, 2009. – 344 p.
3. Vendina, T.I. Introduction to linguistics / T.I. Vendina. – M.: Vysshaya shkola, 2001. – 288 p.
4. Gavris, V.I., Prorochenko O.P. German-Ukrainian phrase book. – K.: Radyanska shkola, 1981 – Vol. 1. – 416 p.
5. Gavris, V.I., Prorochenko O.P. German-Ukrainian phrase book. – K.: Radyanska shkola, 1981 – Vol. 2. – 382 p.
6. Zherebkin, V.E. Logic / V.E. Zherebkin. – Harkiv: Osnovi, K.: Znannya, 1998. – 256 p.
7. Kunin, A.V. Phraseology of modern English / A.V. Kunin. – M.: Mezhdunarodnyie otnosheniya, 1972. – 289 p.
8. Mizin, K.I. German Ukrainian phrase book / K.I. Mizin. – Vinnitsya: Nova kniga, 2005. – 304 p.
9. Naer, N.M. Stylistics of German / N.M. Naer. – M.: Vysshaya shkola, 2006. – 253 p.
10. Language nomination (kinds of names) / Publishing editor B.A. Serebrennikov, A. A. Ufimtseva. – M.: Nauka, 1977. – 360 p.
11. Duden. Explanatory Dictionary: 4. Ed. – Mannheim, 2010. – [CD-ROM].
12. Roerih, I. Idioms & Phrases Dictionary / I. Roerih. – in 5 Vol. – Gerder. Frayburg. Bazel. Wien, 1995. – 1910 p.

The lexical-semantic ways of the formation of the phraseological units with gastronomic component in the modern German language

O.L. Lapynina

Abstract. The article is deals with the problem of the formation of the phraseological units in German with gastronomic component in the process of primary phrase forming. The internal form of phraseological units is examined. The basic semantic mechanisms of transformation of the meaning of the phraseological units are determined: metaphor, metonymy. The symbolism of the group of gastronomic components are discovered. The influence of extralinguistic factors on the formation of the phraseological units with gastronomic component are analysed.

Keywords: phraseological units with a gastronomic component, metaphor, metaphorization, metonymy, symbol, simile